

18 липня — 100 років від дня народження Олега Ольжича

У Києві, 18 липня відбулася низка заходів, присвячена 100-річчю від дня народження визначного діяча національно-визвольного руху та Організації Українських Націоналістів **Олега Кандиби-Ольжича**.

У Національному музеї літератури України 18 липня відбулося відкриття виставки "Олег Ольжич — цитадель Духу". А 21 липня у Бабиному Яру, де у 1942 році була розстріляна **Олена Теліга** та інші члени ОУН, відбулося покладання квітів до Пам'ятного Хреста.

Олег Ольжич-Кандиба — український поет, політичний діяч, археолог і публіцист

Олег Ольжич (псевдонім Олега Александровича Кандиби) народився у Житомирі 8 липня 1907 р..

У 1917—23 навчався в середній школі (Пуца Водиця, поблизу Києва). У 1923 емігрував разом із батьками до Чехословаччини. Там, у Празі, у 1924—29 рр. навчався в Карловому університеті, на літературно-історичному факультеті Українського Педагогічного Інституту, вивчав археологію в Українському Вільному Університеті. Восени 1930 року захистив докторську дисертацію на тему "Неолітична кераміка Галичини". У 1930—1931 був асистентом кафедри археології УВУ. Працюючи в археологічному відділі Національного музею, здійснив наукові експедиції по західноукраїнських землях, Німеччині, США і Балканських країнах, брав участь у міжнародних археологічних конференціях. У 1938 р. читав лекції у Гарвардському університеті в США. Оpubлікував низку праць з антропології та археології. В історичній науці — послідовник школи *Л. Нідерле*.

З початку 1930-х рр. О. Кандиба заявив про себе як самобутній, оригінальний поет. Співпрацював у львівських періодичних виданнях "Літературно-науковий вісник", "Обрії", "Напередодні", празьких "Студентський вісник", "Пробоем".

З молодих літ О. Кандиба став учасником українського національного руху, від 1929 р. — член Організації Українських Націоналістів. У 1937 р. очолив культурно-освітню референтуру Проводу Українських Націоналістів (ПУН). Наприкінці 1930-х редагував часопис "Самостійна думка", перетворивши його на орган ПУН.

У 1938—39 рр. О. Кандиба брав активну участь у становленні державності Карпатської України, упродовж 1939—1941 рр. очолював Революційний Трибунал ОУН. У жовтні 1941 р. О. Кандиба став одним із організаторів політично-громадського центру — Української Національної Ради у Києві. Репресії проти українських націоналістів спонукали його переїхати до Львова, де у травні 1942 р. Почаївська конференція ОУН (М) обрала О. Кандибу заступником голови ПУН та головою Проводу на українських землях.

25 травня 1944 р. Олег Кандиба був заарештований гестапо у Львові і незабаром ув'язнений у концентраційному таборі Заксенгаузен. Загинув під час чергового допиту в ніч з 9 на 10 червня 1944 р.

*По рівній грані двох світів ідеш,
Що, наче скло, невидима і гостра.
І тягне, рве глибинами без меж
Одкрите серце ненаситний простір.
Ступи ліворуч: легкий буде спад.
Повільні муки. Мляві серпантини.
Від інтелекту через хліб назад
До жаху і безсилості клітини.
А вправо ступиш — прірва і провал,
І знову сплеск. І в клекотінні виру
Лише твій шал щитою проти навал.
Одвага ж, коли ти запразнув. Віра.*

*Не світлий спокій дорогих глибин
Прозорої і чистої науки,
Не золоті натхнення орхідеї —
З ласковості незмірної своєї
Пошли мені, июлюся, дар один:
В ім'я її прийняти мужньо муки
І в грізні дні залізної розплати
В шинелі сірій вмерти від гранати.*

*Господь багатий нас благословив
Дарами, що нікому не одняти:
Любов і творчість, туга і порив
Одвага і вогонь самопожертви.
Солодких грон і променистих вин —
Доволі на столах його веселих.
Іди ж сміливо і бери один,
Твоєму серцю найхмельніший келих.*

*Державу не творить в будучині,
Державу будується нині.
Це люди — на сталь, перекуті в огні,
Це люди як брили камінні.*

23 серпня — 140 років від дня народження Осипа Маковея

В українському літературному і культурно-громадському житті на межі XIX і XX ст. постать **Осипа Маковея** є досить помітною, оригінальною своїми творчими виявами.

"Працювати, жити для народу треба, мушу!" — записав він у щоденнику ще в юнацькі роки. Цьому високому завданню О. Маковей був вірний і як письменник, і як культурно-громадський діяч, і як педагог.

Народився Осип Степанович Маковей 23 серпня 1867 р. в м. Яворові (Львівська область). Після закінчення початкової школи йому вдалося продовжити освіту в єдиній тоді на всю Галичину українській гімназії у Львові (1879—1887), а потім на філософському факультеті Львівського університету, який він закінчив 1893 р. Ще в гімназії ознайомився з творчістю І. П. Котляревського, Т. Г. Шевченка, Марка Вовчка, Панаса Мирного, М. В. Гоголя.

Редакторську й літературну діяльність Осипа Маковея позитивно оцінювали І. Я. Франко, Леся Українка, М. М. Коцюбинський, Марко Черемшина, В. С. Стефанік.

Одним із постійних джерел тем і образів Маковея-прозаїка було життя галицького містечкового люду — дрібних урядовців, торговців, ремісників. Низку творів ("Весняні бурі", "Мандоліна" та ін.) О. Маковей присвятив молоді.

Найбільший інтерес у прозовій спадщині О.Маковея становлять твори, в яких на повну силу розкрився його талант сатирика-гумориста. У 1890-х роках із-під пера письменника вийшло чимало новел і нарисів про безбарвне життя народу і затхлий побут, духовні запити західноукраїнської інтелігенції, в основній своїй масі відірваної тоді від народу. Велика обсягом, багата і різноманітна літературна спадщина О.Маковея посідає помітне місце в історії української літератури і не забута нащадками.

Підготувала Наталія Чернова